

Heel belangrijk is de samenstelling van het bloemenmengsel in de rand, geeft onderzoeker Paul van Rijn aan. Niet alles wat bloeit is geschikt.

‘Akkerranden hebben wél effect tegen luizen’

Akkerranden zijn goed voor het imago, maar zijn een catastrofe voor de gewasbescherming, stelde Guido Sterk van het Belgische bureau IPM-Impact tijdens het Akkerbouw Symposium. Peter Leendertse van het CLM en Paul van Rijn van de Universiteit van Amsterdam denken daar anders over.

Bloeiende akkerranden hebben wel degelijk effect tegen luizen, stellen Leendertse en Van Rijn. Beiden onderzochten vele jaren het effect van akkerranden. Vooral in aardappelen hebben de randen effect. In wintertarwe wat minder, daar komen de luizen wat te vroeg voor de natuurlijke vijanden. Een perceel met een akkerrand heeft meer natuurlijke vijanden dan een perceel zonder een rand, legt Leendertse uit. Als je als teler een schade drempel accepteert en monitort, is er doorgaans geen bespuiting tegen luizen meer nodig. „Dat is de ervaring van veel akkerbouwers”, zegt hij.

Versnelde reductie van luizen

Paul van Rijn onderzoekt al sinds 2005 het effect van akkerranden. Hij doet voor het vierde jaar onderzoek in de Hoeksche Waard bij 20 akkerbouwers die meedoen met 35 percelen. Het is nu onderdeel van het Interreg-project FABulous Farmers, waar ook Wageningen Universiteit aan meewerkt. „Bij aardappelpercelen met bloemrijke akkerranden vindt een versnelde reductie van luizen plaats, ten opzichte van percelen met grasranden of zonder randen”, constateert de onderzoeker.

Het zijn in de akkerbouw vooral gaasvliegen, zweefvliegen en sluipwespen die de luizen opeten. Lieve-

heersbeestjes doen dat ook wel, maar die komen pas in actie als er al veel luizen in het gewas zitten. „Maar dan is er al schade”, legt Van Rijn uit. „Dat wil je juist voorkomen.”

Zweefvliegen komen gelijk in actie zodra er luizen in het perceel komen. Hoe meer luizen, hoe meer zweefvliegen. Gaasvliegen reageren wat minder direct op een toename van luizen. Het bereik van luisetende zweefvliegen wordt geschat op zo'n 100 meter. Bij een perceel van 200 meter breed zou er voldoende dekking zijn als aan weerskanten een rand ligt. Maar het bereik verschilt wel per natuurlijke vijand.

Heel belangrijk is de samenstelling van het bloemenmengsel in de rand, geeft Van Rijn aan. Niet alles wat bloeit is geschikt. Het gaat vooral om bloemen waar de natuurlijke vijan-

Vooraf in aardappelen hebben de akkerranden effect

den makkelijk bij de nectar kunnen komen. Die hebben ze elke dag nodig. Na een dag zonder nectar kunnen ze niet meer vliegen, na enkele dagen zonder leggen ze het loodje. Daarom moet de bloem ondiep zijn.

Geschikt zijn bijvoorbeeld schermbloemigen, zoals venkel en akkerscherm. Koriander werkt ook goed, maar dat is minder geschikt vanwege opslag. Ook sommige margrietachtigen zijn geschikt, zoals duizendblad, margriet en kamille. Boekweit is ook heel geschikt.

Overwinteren

Van Rijn legt uit dat de eerste generatie natuurlijke vijanden vooral op bomen en struiken leeft. Daar vinden ze in het voorjaar het eerste voedsel. Ook de meeste bladluizen overwinteren namelijk op houtige gewassen. De eerste generatie luizen leeft in de lente van de jonge blaadjes aan bomen en struiken, daarna gaan sommige soorten over op kruidachtige gewassen. Veruit de meeste bomen en struiken herbergen geen schadelijke soorten, maar ze bieden wel voedsel voor de eerste generatie natuurlijke vijanden. Bloeiende struiken zorgen bovendien voor geschikt voedsel. Van Rijn benadrukt het belang van bomen en struiken in de buurt van percelen. Vooral in het voorjaar zijn die belangrijk in de periode voordat de natuurlijke vijanden naar de akkerranden en de percelen gaan.

„De combinatie van houtige gewassen en bloemrijke akkerranden zorgt voor de beste aanpak van luizen”, legt hij uit. De randen hebben het meeste effect op het perceel ernaast. De af-

stand tussen de randen en de houtige gewassen kan groter zijn om toch een goed effect te hebben.

Trips in uien

Van Rijn onderzocht tot nu toe een keer het effect van akkerranden op trips in uien. Hij zag bij percelen met bloemenranden een sterkere afname van trips dan bij percelen zonder randen. Maar het onderzoek was te kleinschalig voor wetenschappelijk verantwoorde conclusies.

De verhoogde druk van trips is volgens Van Rijn te voorkomen door bloemen in de rand te zetten die minder aantrekkelijk zijn voor trips. Welke dat zijn, vergt nog meer onderzoek, geeft hij aan. Ook is nog niet duidelijk welke natuurlijke vijanden effectief trips bestrijden.

Guido Sterk is enthousiast over bankerfields: banen of stroken in percelen met lokplanten als facelia, Oostindische kers, komkommerkruid. „Het is een goed idee”, reageert Van Rijn. „Maar het moet wel goed onderzocht worden. Bovendien is het lastiger in te passen in een teelt of een perceel, dan een akkerrand.”

Van Rijn en Leendertse sommen meer positieve effecten op van akkerranden, zoals bestuiving. „Voor gewassen die bestuiving nodig hebben, zoals koolzaad of bonen, hebben akkerranden een dubbel effect”, legt Van Rijn uit. „Het duurt wel een aantal jaren voordat deze effecten van een akkerrand duidelijk worden. Op een bedrijf met tarwe, koolzaad en tuinbonen bleek dat daarna een hogere opbrengst van het gewas de kosten van de rand meer dan goedmaakte.

Tekst: Peter van Houweling
Beeld: Susan Rexwinkel

Lees op Akkerwijzer.nl de ervaringen van telers met akkerranden en bankerfields

Wilt u reageren?
redactie@agrio.nl
of tel. 0314 - 62 64 38